

Dimensió de gènere en la construcció de pau

- ❑ Nacions Unides va assenyalar que 500 dones van ser víctimes de la violència sexual a RD Congo com a conseqüència dels atacs de la insurrecció rwandesa i milícies locals a l'agost, i va admetre la seva passivitat.
- ❑ La violència sexual contra les dones es va estendre durant els enfrontaments comunitaris del mes de juny a Kirguizistan.
- ❑ L'organització AIDS-Free World va denunciar la violència sexual contra dones opositores a Zimbabwe durant les eleccions de 2008 i va anunciar que presentarà proves davant la CPI.
- ❑ L'assemblea General de l'ONU va aprovar la creació d'una nova agència per a promoure la igualtat de gènere i l'apoderament de les dones, ONU Dones (UN Women), operativa a partir del mes de gener de 2011.
- ❑ Sierra Leone i Rwanda van presentar el seu Pla Nacional d'Acció per a la implementació plena de les resolucions del Consell de Seguretat de l'ONU 1325 (2000) i 1820 (2008).
- ❑ La fins ara Assessora Presidencial per al Procés de Pau a les Filipines, Anabelle T. Abaya, va instar el nou Govern a nomenar més dones per als panells negociadors amb els grups armats d'oposició MILF i NPA.

En aquest capítol s'analitzen les diverses iniciatives que des de l'àmbit de Nacions Unides i diverses organitzacions i moviments internacionals s'estan duent a terme pel que fa a la construcció de la pau des d'una **perspectiva de gènere**.¹ Aquesta perspectiva permet veure quins són els impactes diferenciats dels conflictes armats sobre les dones i sobre els homes, però també en quina mesura i de quina manera participen les unes i els altres en la construcció de la pau i quines són les aportacions de les dones. El capítol està estructurat en dos blocs principals: el primer repassa aquest impacte diferenciat dels conflictes armats, i el segon analitza diverses iniciatives destacades en la construcció de pau des d'una perspectiva de gènere.

5.1. L'impacto de la violència i els conflictes des d'una perspectiva de gènere

En aquest apartat s'aborda la **dimensió de gènere en el cicle del conflicte** i, en especial, pel que fa a la **violència contra les dones**. Els conflictes armats són fenòmens que tenen una dimensió de gènere enormement important. En primer lloc, mitjançant l'anàlisi de gènere es desmunta la visió tradicional dels conflictes armats com a realitats neutres i es posa en qüestió el fet que la gènesi dels conflictes armats sigui independent de les estructures de poder que, en termes de gènere, existeixen en una determinada societat. En segon lloc, des d'aquesta perspectiva també es plantegen dubtes seriosos a les afirmacions que pretenen homogeneïtzar les conseqüències dels conflictes sense tenir en compte la dimensió i les desigualtats de gènere.

¹ El gènere és la categoria analítica que posa de manifest que les desigualtats entre homes i dones són un producte social i no un resultat de la naturalesa, evidenciant la seva construcció social i cultural per distingir-les de les diferències biològiques dels sexes. El gènere pretén donar visibilitat a la construcció social de la diferència sexual i a la divisió sexual del treball i el poder. La perspectiva de gènere busca evidenciar que les diferències entre homes i dones són una construcció social producte de les relacions de poder desiguals que s'han establert històricament en el sistema patriarcal. El gènere com a categoria d'anàlisi té l'objectiu de demostrar la naturalesa històrica i situada de les diferències sexuals.

a) Violència sexual com a arma de guerra i violència contra les dones en contextos bèl·lics

A la **RD Congo**, Nations Unides va assenyalar que 500 dones havien estat víctimes de la violència sexual a la província de Kivu Nord durant diversos atacs perpetrats entre el 30 de juliol i el 2 d'agost per insurgents pertanyents a les FDLR rwandeses, amb la col·laboració de la milícia local Mai-Mai Cheka. Diverses poblacions d'aquesta zona van patir les agressions de la insurrecció, i en algunes d'elles la totalitat de les dones van ser víctimes de la violència sexual. La denúncia del que va passar va ser efectuada per l'ONG International Medical Corps, però nombrosos indicis apunten que Nations Unides tenia constància de la presència de forces rebels a la zona. La MONUSCO va rebre nombroses crítiques per la seva incapacitat per a protegir les víctimes d'aquests atacs, malgrat el seu coneixement de la presència d'insurrectes a la zona. El secretari general adjunt de l'ONU per al manteniment de la pau, Atul Khar, encarregat d'investigar els fets, va comparèixer al costat de la representant especial del secretari general de l'ONU per la violència sexual en els conflictes armats, Margot Wallström, reconeixent els errors comesos per les Nations Unides i recomanant la imposició de sancions als líders de les FDLR. Wallström ha assenyalat que no es va tractar d'atacs aïllats, sinó que formaven part d'un pla sistemàtic de violacions i saquejos.

Durant el mes de juny, en el transcurs dels enfrontaments comunitaris que van tenir lloc al **Kirguizistan**, es van constatar nombrosos episodis de violència sexual.² Les dones uzbeques van ser les principals víctimes d'aquesta violència, encara que no es disposa de xifres sobre la magnitud d'aquesta situació. A més de la violència sexual, alguns mitjans de comunicació van assenyalar que el 90% de la població desplaçada com a conseqüència d'aquesta violència serien dones i menors. A més, les dones desplaçades haurien estat sotmeses a diferents tipus d'abusos, com el pagament d'elevades quantitats de diners a personal militar per ser traslladades a les zones frontereres, i algunes fins i tot haurien estat retingudes per demanar el pagament de rescats als seus familiars a canvi de la seva posada en llibertat. També es van difondre informacions relatives a l'ús de dones ancianes com a escuts humans per protegir el president sortint d'agressions. Després de la fi del règim soviètic, la situació de les dones al país, especialment pel que fa a la seva participació en la vida pública i política, ha patit un deteriorament. Com a resposta a la violència sexual durant els enfrontaments de juny UNIFEM va emetre una crida per valor de 670.000 dòlars per prestar assistència psicològica i de recuperació per a les supervivents d'aquesta violència i es va establir un pla de resposta en coordinació amb diferents organitzacions de dones, mitjançant el establiment de centres d'acollida i la prestació de diferents tipus d'ajuda, tant psicològica com de caràcter humanitari.

La Nobel Women's Initiative –integrada per les premis Nobel de la pau Jody Williams, Shirin Ebadi, Wangari Maathai, Rigoberta Menchú, Betty Williams i Mairead Maguire– i la Women's League of Burma van presentar les conclusions del **Tribunal Internacional sobre Crims contra les Dones de Myanmar**, que es va celebrar al mes de març a Nova York.³ Durant la celebració de la sessió d'aquest tribunal diverses dones van presentar el seu testimoni sobre les diferents formes de violència que pateixen, particularment a mans de l'Exèrcit i les autoritats d'aquest país. Les birmanes pateixen violència sexual com a arma de guerra,⁴ privació de l'accés als béns i serveis bàsics, explotació i treball forçat, desplaçament forçat, detencions arbitràries o tortures, entre

² Per a més informació sobre els enfrontaments, vegeu el capítol 2 (Tensions).

³ Nobel Women's Initiative y Women's League of Burma. *International Tribunal On Crimes Against Women of Burma*, Nobel Women's Initiative y Women's League of Burma, març 2010, <http://www.womenofburma.org/Report/BurmaTribunal-Report-WLB&NWI.pdf>

⁴ Diverses investigacions dutes a terme sobre la violència sexual com a arma de guerra a Myanmar revelen que milers de dones han sigut víctimes d'aquesta violència, especialment en els estats ètnics, on les forces de seguretat governamentals duen a terme violacions de dones i nenes de manera sistemàtica i freqüent. WomanStats Database, <http://www.womanstats.org>, [consultat el 05/08/2010].

moltes altres violacions de drets humans. El tribunal, que no té un caràcter vinculant, va estar integrat per les premis Nobel de la pau Jody Williams i Shirin Ebadi i els juristes i defensors dels drets humans Heisoo Shin i Vitit Muntarbhorn, que van assenyalar que les violacions dels drets de les dones de Myanmar formen part de l'atac sistemàtic de les autoritats birmanes contra la democràcia i els drets humans al país, i que aquests atacs sistemàtics constitueixen crims contra la humanitat i crims de guerra, d'acord amb el dret internacional.

L'organització AIDS-Free World va presentar l'informe *Electing to Rape: Sexual Terror in Mugabe's Zimbabwe*, on documenta la campanya de violència sexual sistemàtica i organitzada contra les dones seguidores del partit opositor MDC durant les eleccions de 2008.⁵ L'informe assenyalava que totes les dones que van prestar el seu testimoni per a la investigació eren simpatitzants del MDC i tots els perpetradors eren clarament identificables com a membres de la milícia integrada per joves del ZANU-PF (partit del president, Robert Mugabe) o veterans de guerra. Moltes de les dones van ser forçades a presenciar la tortura i/o assassinat de familiars o esposos i diverses d'elles van ser contagiades del VIH/SIDA. Encara que la campanya de violència sexual es va iniciar el 2007, la majoria de les violacions van tenir lloc entre els mesos de març i juny de 2008 i es van produir tant a les llars de les víctimes com en campaments de les milícies del ZANU-PF. A l'informe s'hi recullen 380 casos de violacions, però s'estima que la xifra és molt més elevada davant el temor de nombroses víctimes a denunciar els fets o prestar el seu testimoni per a una investigació. AIDS-Free World presentarà un dossier legal davant la Cort Penal Internacional (CPI) perquè la fiscalia pugui obrir una investigació per crims contra la humanitat.

A Haití, després del terratrèmol que va devastar el país el gener de 2010, es va constatar un seriós augment de la violència sexual contra les dones, especialment contra aquelles que com a conseqüència del sisme resideixen en els camps per a persones desplaçades.⁶ Encara que no es disposa de xifres sobre el nombre de dones que han patit la violència sexual, organitzacions que treballen sobre el terreny han documentat nombrosos casos. La violència sexual es va veure exacerbada per la crisi de seguretat que pateix el país després del terratrèmol, així com la manca de capacitat governamental i la inacció davant d'aquesta violència. Les condicions de vida en aquests allotjaments per a les persones damnificades per la catàstrofe també afavoreixen la violència sexual: manca d'il·luminació, d'instal·lacions sanitàries privades i de tendes, així com el fet que gairebé no hi ha patrulles policials en aquests emplaçaments.

Organitzacions de dones de sis països africans, Sudan, Zimbabwe, Rwanda, Burundi, Libèria i Guinea, sota el paraigua Gender is My Agenda (GIMAC), van demanar que s'investigui l'increment de la violència sexual contra les dones que està tenint lloc a la regió sudanesa de **Darfur**. Les representants de més de 40 ONG africanes van dur a terme aquesta petició durant la celebració de la cimera de UA a Uganda al juliol.

Quadre 5.1. Les dones com a agents de violència als conflictes

La participació creixent de les dones en atemptats suïcides ha elevat l'interès per les raons i el paper de les dones que participen activament en l'exercici de la violència no convencional en els conflictes armats, tant per part dels mitjans de comunicació com de l'àmbit acadèmic. Els atemptats al metro de Moscou al març de 2010 executats per dues dones o la mort de dos soldats nord-americans a l'Afganistan al mes de juny com a conseqüència de l'atemptat suïcida perpetrat per una dona són alguns dels exemples més recents, però els conflictes armats de l'Iraq, Palestina o Sri Lanka han estat altres escenaris en els quals dones han

⁵ AIDS-Free World. *Electing to Rape: Sexual Terror in Mugabe's Zimbabwe*. AIDS-Free World, 2009, <http://www.aids-freeworld.org/images/stories/Zimbabwe/zim%20grid%20screenversionfinal.pdf>

⁶ Institute for Justice & Democracy in Haiti, MADRE, TransAfrica Forum, University of Minnesota y University of Virginia. *Our Bodies Are Still Trembling: Haitian Women's Fight Against Rape*. Institute for Justice & Democracy in Haiti, MADRE, TransAfrica Forum, University of Minnesota y University of Virginia, Julio de 2010, http://www.reliefweb.int/rw/rwb.nsf/retrieveattachments?openagent&shortid=MYAI-87S3CN&file=Full_Report.pdf

dur a terme aquest tipus d'accions armades. L'exercici de la violència per part de dones ha estat analitzat, però, des de perspectives parcials i reduccionistes que una vegada més han reproduït biaixos patriarcal. D'altra banda, si bé els atemptats suïcides han rebut una particular atenció per part dels mitjans de comunicació per la seva espectacularitat, cal recordar que les dones han participat en els grups armats d'oposició de múltiples maneres, exercint tasques i responsabilitats molt diferents, tant en el combat, com en les tasques d'intel·ligència o de suport logístic.

En l'anàlisi de la violència exercida per les dones en els conflictes armats han prevalgut una sèrie de pressupostos que cal esbrinar. En primer lloc, en parlar de les causes i motivacions de les dones combatents es fa referència molt freqüentment a qüestions de caire personal. Així, les qüestions ideològiques passen a un segon pla, i l'execució d'actes de violència és explicada a través de relacions familiars o afectives –mares, vídues, germanes d'altres combatents o de persones mortes com a conseqüència del conflicte– o humiliacions –dones que han estat víctimes de la violència sexual i que volen venjança– entre altres raons. La mateixa terminologia utilitzada per denominar-les al·ludeix a aquestes nocions, com és el cas de les "vídues negres" de Txetxènia. Mitjançant aquestes explicacions, que se centren en gran part en argumentacions referides a l'àmbit privat, es reproduceix l'encasellament de les dones com a meres víctimes dels conflictes armats, sense capacitat d'agència pròpia i sense un paper rellevant en l'àmbit públic. Així doncs, en uns casos les dones són vistes com forçades pel seu propi grup a participar en el conflicte armat, mitjançant la manipulació dels seus sentiments, i en altres es fa referència a que el fet de ser víctimes de l'enemic i la recerca de venjança serien les raons principals de la seva participació en la violència.⁷

Les dones responsables d'atemptats suïcides o d'un altre tipus d'actes de violència representen per tant, per a molts autors, una perversió del rol femení tradicional reduït a l'àmbit privat, però no són considerades com a actors polítics amb un paper en l'àmbit públic, ni són rellevants des d'un punt de vista polític.⁸ No obstant això, alguns estudis revelen que els moviments armats o d'alliberament nacional que combaten a l'Estat, és a dir, amb forts components ideològics, ofereixen més possibilitats de participació a les dones com a combatents, la qual cosa qüestionaria el prejudici que assenyalava que darrere de la participació de les dones en la lluita armada no hi ha un component ideològic.⁹

Un altre dels prejudicis que acostuma a prevaler pel que fa a les dones combatents és aquell que apunta que aquestes exerceixen majors nivells de violència o crueltat en els seus actes. Aquesta percepció pot obeir al fet que l'exercici de la violència per part de les dones és vist com una amenaça a l'ordre establert, una transgressió en els rols tradicionals socialment assignats.¹⁰ D'altra banda, també pot ser degut a que una dona que exerceix la violència és vista, segons apunten alguns analistes, mancada d'emocions o despietada, categories que no són aplicades en el cas dels homes que participen en actes de violència política.

Així doncs, cal incorporar les nocions d'agència i autonomia per entendre la complexa varietat de motivacions que poden portar a les dones a participar activament en els conflictes armats i a dur a terme actes de violència no convencional, com poden ser els atemptats suïcides. Qualsevol anàlisi que no tingui en compte aquests aspectes oferirà conclusions parcials i esbiaixades que reproduïxen l'anàlisi patriarcal de la presència de les dones en l'àmbit públic.

5.2. La construcció de pau des d'una perspectiva de gènere

En aquest apartat s'analitza la participació de les dones i dels homes en les diferents dimensions de la construcció de la pau, entre elles els processos de negociació. La construcció de la pau des d'una perspectiva de gènere promou processos de caràcter més inclusiu, alhora que fa front a algunes de les causes profundes de la violència subjacents als sistemes patriarcal.

⁷ West, Jessica "Feminist IR and the Case of the 'Black Widows': Reproducing Gendered Divisions" *Innovations: A Journal of Politics*, Vol. 5, 2004-2005.

⁸ Ibid.

⁹ Alison, Miranda "Women as Agents of Political Violence" *Security Dialogue*, Vol. 35, No. 4, 2004.

¹⁰ Ibid.

a) La resolució 1325 del Consell de Seguridad de l'ONU sobre les dones, la pau i la seguretat

Representants de **16 països de l'Àfrica Occidental** van signar la Declaració de Dakar, per la qual es comprometen a implementar la resolució 1325, aprovada fa deu anys per les Nacions Unides. La Declaració de Dakar posa l'accent en la necessitat d'una participació efectiva de les dones en els processos de pau, la protecció de les dones i les nenes respecte la violència sexual derivada dels conflictes bèl·lics, i en la reducció d'enfrontaments a través de una major implicació en la diplomàcia preventiva. Així mateix, emfatitza la importància d'una assistència i de la prestació de serveis humanitaris adequats durant els períodes posteriors als conflictes, desastres o altres situacions de crisi. Amb l'objectiu d'implementar de manera efectiva la resolució 1325, els representants d'aquests països es van comprometre a preparar plans d'acció nacionals que resumeixin els passos que prendran en els seus respectius països per posar en pràctica la resolució, així com de supervisió i avaluació dels progressos que es duguin a terme.

El Govern de **Sierra Leone** va presentar el seu Pla Nacional d'Acció per a la plena implementació de les resolucions del Consell de Seguretat de l'ONU 1325 (2000) i 1820 (2008). El pla consta de cinc pilars: a) prevenció de conflictes, inclosa la violència contra les dones i menors (violència sexual i de gènere); b) protecció i apoderament de les víctimes i persones vulnerables, especialment dones i nenes; c) persecució i càstig als perpetradors de manera efectiva i salvaguarda dels drets humans de dones i nenes a la protecció durant el conflicte i en el post-conflicte, així com la rehabilitació de les víctimes i supervivents de la violència sexual i de gènere i dels perpetradors; d) participació i representació de les dones; e) promoció de la coordinació del procés d'implementació, inclosa la mobilització de recursos, la supervisió i l'avaluació del pla.

El Govern de **Rwanda** també va presentar el seu Pla Nacional d'Acció sobre la resolució 1325 per al període 2009-2012.¹¹ El pla pretenia donar resposta a una sèrie de reptes identificats, a més de la manca d'un pla nacional propi: a) la manca d'un marc apropiat per a la intervenció de les institucions en l'àmbit del gènere, la pau i la seguretat, la qual cosa també dificultava el seguiment i l'avaluació d'aquestes intervencions, b) la poca presència de dones en la Policia Nacional, l'Exèrcit i les missions de manteniment de la pau; c) la persistència d'una ideologia qualificada pel Govern de genocida; d) la feminització de la pobresa i, e) la persistència de barreres culturals cap als drets de les dones. Per donar resposta a aquests reptes, el pla d'acció identifica cinc prioritats: la resposta davant la violència de gènere, la protecció i la rehabilitació de la dignitat de les supervivents de la violència de gènere, la participació i representació de les dones, la promoció de les dones i la perspectiva de gènere i el seguiment i avaluació de les activitats dutes a terme en el marc de la implementació del pla.

Amb motiu de la celebració del **desè aniversari de l'aprovació per part del Consell de Seguretat de l'ONU de la resolució 1325**, UNIFEM, el Departament d'Operacions de Manteniment de la Pau, el Departament d'Afers Polítics i el PNUD van celebrar el "Global Open Day for Women and Peace" a més de 20 països, la majoria d'ells afectats per conflictes armats o situacions de violència, com Somàlia, Sudan, Burundi, Guinea Bissau, Senegal, Kenya, Afganistan, Pakistan, Timor-Leste, el Nepal i Kosovo, entre molts altres. La celebració va incloure trobades entre representants de les Nacions Unides i d'organitzacions locals de dones involucrades en diferents iniciatives de construcció de pau als seus països. Alguns dels temes abordats i sobre els que aquestes organitzacions van reclamar una major atenció i compromís per part de la comunitat internacional van ser la lluita contra la violència sexual, una major participació de les dones en els processos de pau, la inclusió de la perspectiva de gènere en els processos de reforma del sector

¹¹ *National Action Plan 2009-2012: The United Nations Security Council Resolution 1325/2000 on Women, Peace and Security* http://www.un-instraw.org/media/documents/GPS/Rwandan_National_Action_Plan_1325.pdf

de la seguretat o la promoció de la participació de les dones en la presa de decisions d'alt nivell, entre altres assumptes.

b) Processos de pau

La fins ara directora de l'Oficina de l'Assessora Presidencial per al Procés de Pau a les **Filipines**, Anabelle T. Abaya, va instar a la nova administració de Benigno Aquino a nomenar més dones per formar part dels panells negociadors amb els grups armats d'oposició MILF i NPA, assenyalant que espera que almenys hi hagi dos dones en cadascun d'aquests panells. Per la seva banda, la nova assessora presidencial, Teresita Deles, ha assenyalat que espera que després d'una revisió profunda del procés de pau amb el MILF, aquest condueixi a la signatura d'un acord de pau definitiu, mostrant la seva disconformitat amb la via militar per a la resolució del conflicte. Deles va assenyalar que les prioritats del nou Govern per a Mindanao seran la governabilitat, la provisió de serveis bàsics com salut i educació, la recuperació econòmica i la seguretat.

Durant el mes de juliol es va celebrar a Juba, **Sudan**, una conferència amb la participació de desenes de dones de les diferents regions sudaneses i també pertanyents a la diàspora als Estats Units i Canadà. La trobada pretenia fomentar la formació de les participants en qüestions com la gestió de conflictes i la construcció de pau, així com difondre informació sobre el procés de pau i el referèndum al sud del Sudan.¹²

Prop de **40 dones expertes en processos de pau a Àsia** es van reunir a Katmandú entre el 27 i el 30 de setembre per discutir sobre el **paper de la dona en els processos de pau**, i per posar en comú estratègies a seguir per superar les dificultats i impediments que troben a l'hora d'implicar-s'hi. Durant la taula rodona es van abordar, a més, les experiències viscudes en els conflictes a Indonèsia, Tailàndia, Afganistan, Pakistan, Sri Lanka, el nord de l'Índia i Filipines. Aquesta jornada, que va tenir lloc amb motiu del desè aniversari de la resolució 1325, va ser organitzada pel Centre for Humanitarian Dialogue, en col·laboració amb l'organització índia Women in Security, Conflict Management and Peace, i amb la nepalesa Alliance for Social Dialogue.

c) Arquitectura de gènere a les Nacions Unides

L'Assemblea General de l'ONU va aprovar el passat mes de juliol per unanimitat la creació d'una nova agència per promoure l'equitat de gènere i l'apoderament de les dones, **ONU Dones** (UN Women). La nova agència, que agruparà en un únic organisme a les entitats existents actualment dins del marc de Nacions Unides –UNIFEM, la Divisió per a l'Avanç de les Dones (DAW, per les sigles en anglès), l'Oficina de l'Assessora Especial per a Assumptes de Gènere (OSAGI, per les sigles en anglès) i l'Institut d'Investigacions i Capacitació de les Nacions Unides per a la Promoció de la Dona (INSTRAW, per les sigles en anglès)– serà operativa a partir de gener de 2011 i estarà dirigida per l'expresidenta de Xile, Michelle Bachelet.

ONU Dones tindrà un pressupost inicial de 500 milions de dòlars que s'incrementarà progressivament en els següents cinc anys fins a arribar a la xifra de 1.000 milions de dòlars. Les organitzacions de dones que han liderat la campanya per a la creació d'aquesta nova agència han assenyalat que la xifra inicial és clarament insuficient per fer front als nombrosos reptes que abastarà el mandat. A més, la campanya GEAR (Gender Equality Architecture Reform), que ha liderat aquestes demandes, va assenyalar que seguiran treballant per aconseguir quatre qüestions centrals per al bon funcionament de la nova agència: a) participació substantiva, sistemàtica i diversa de la societat civil en tots els nivells, b) capacitat operacional forta a nivell de país i abast universal; c) finançament ambiciosa amb recursos estables i predictibles encaminats a assolir

¹² Vegeu el capítol 1 (Conflictes armats).

1.000 milions de dòlars en uns anys, i d) lideratge fort amb una secretaria general adjunta que combini una visió global amb experiència en l'àmbit de l'equitat de gènere en el terreny.

d) Missions de manteniment de la pau

Nacions Unides va presentar al juny una compilació de **bones pràctiques sobre com les operacions de manteniment de la pau poden contribuir a prevenir i combatre la utilització de la violència sexual com a arma de guerra**.¹³ El document recull una sèrie d'accions concretes que es poden dur a terme en diferents àmbits, a partir de l'experiència de diferents missions de manteniment de la pau. D'altra banda, també s'apunten els elements que ha de contenir una resposta efectiva davant la violència sexual en contextos de conflicte, de manera que formi part integral del disseny de les missions de manteniment de la pau. Aquest document se centra en quina pot ser la contribució de les missions de manteniment de la pau, però no aborda com fer front a la violència sexual perpetrada pels mateixos integrants d'aquestes missions. Durant 2010 es van recollir 45 denúncies sobre abus sexual comès pel personal de les Nacions Unides en missions de manteniment de la pau i missions polítiques especials. En 18 d'aquestes denúncies hi havia implicats menors d'edat. La majoria de casos feien referència a la missió a la RD Congo.

El següent quadre sintetitza les principals accions i pràctiques en el marc de les missions de manteniment de pau que poden ajudar a combatre la utilització de la violència sexual com a arma de guerra.

Taula 5.1. Participació de les missions de manteniment de la pau en la lluita contra la violència sexual

Tasques i tàctiques de lluita contra la violència sexual	Elements per a una resposta efectiva
Protecció física de caràcter preventiu: patrulles armades i escoltes	Lideratge recolzat per una estructura de comandament i de control fort
Equips conjunts de protecció civil-militar	Sistematització de les respostes <i>ad hoc</i>
Projectes d'impacte ràpid	Enteniment de la relació entre la violència sexual i el restabliment de la pau i la seguretat, a través de mandats clars, assolibles i suficientment robustos
Tasques de dissuasió, mitjançant la presència visible	Voluntat i mitjans per a patrullar i operar en espais no convencionals (a les rodalies de les poblacions, barracons, camps i boscos) en resposta a amenaces no convencionals i sovint poc visibles
Operacions d'acordonament i cerca	Consultes amb tots els segments de la societat, incloses les dones, per a recopilar informació d'intel·ligència, creació de confiança i informació sobre les activitats de protecció
Enllaç amb la comunitat	Incentius que reconeixin i premiïn les iniciatives exitoses per a combatre la violència sexual i reconeixement de la seva contribució a l'èxit global de la missió

¹³ UNIFEM, United Nations Department of Peacekeeping Operations, UN Action against Sexual Violence in Conflict, *Addressing Conflict-Related Sexual Violence – An Analytical Inventory of Peacekeeping Practice*, UNIFEM, United Nations Department of Peacekeeping Operations, UN Action against Sexual Violence in Conflict, 2010.
http://www.unifem.org/attachments/products/Analytical_Inventory_of_Peacekeeping_Practice_online.pdf

Seguretat en la distribució d'ajuda humanitària	Coordinació efectiva entre els militars i altres responsables de protecció
Disseny i gestió dels camps per a persones desplaçades i refugiades des d'un punt de vista de gènere	Models de conducta i capacitació per a deixar un llegat de seguretat per a les dones i les nenes
Informació pública: supervisió, denuncia i comunicació per al canvi d'actituds	Equilibri de gènere en el reclutament i desplegament de forces
Seguretat electoral per a les dones	
DDR, desmilitaritzacions i supervisió d'altos el foc sensibles al gènere	
Reforma del sector de la seguretat i la justícia sensibles al gènere	
Operacions d'evacuació de no combatents	
Operacions contra el tràfic de persones	
Millora de les condicions de les dones detingudes	